

Похилюк О.М.

ORCID ID: 0000-0003-2786-4055

Web of Science Researcher ID: NKP-8253-2025

СИНТАКСИЧНІ ДОМІНАНТИ В ПОЕТИЧНОМУ ІДІОСТИЛІ МИХАЙЛА КАМЕНЮКА

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз синтаксичних домінант у поетичному ідіостилі Михайла Каменюка, в якому синтаксис постає не лише формальним рівнем організації тексту, а й повноцінним виражальним інструментом, що моделює емоційно-психологічну, риторико-філософську та інтонаційно-композиційну специфіку поетичного мовлення. У фокусі дослідження – типові синтаксичні структури, які є регулярними повторюваними одиницями в поетичній мові автора та набувають статусу стилістичних маркерів ідіостилю. Особливу увагу зосереджено на таких синтаксичних явищах, як еліпсис, інверсія, риторичні питання, парцеляція, фрагментація, синтаксичний паралелізм, які функціонують у поетичному дискурсі не лише як граматичні моделі, а як художньо-естетичні засоби, що беруть участь у формуванні образної системи твору. Проаналізовано ілюстрації з поетичної збірки "...й камінь стара латинь, й лісів слов'янська в'язь..." (2020), що демонструють риторичну напругу, інтонаційне навантаження, фрагментованість структури та експресивну сценографію тексту. Визначено, що синтаксичні домінанти формують своєрідну ритмомелодійну тканину поетичного вислову, визначають логіко-семантичні зв'язки між смисловими блоками, сприяють іманентному структуруванню авторського висловлювання. З'ясовано, що синтаксичні домінанти слугують основою індивідуального письма Каменюка, формуючи ліричну атмосферу, глибину духовного пошуку, внутрішньої рефлексії та цілісну інтонаційну стилістику. Простежено тенденцію до трансформації традиційних синтаксичних моделей на користь експресивних риторичних конструкцій, що забезпечують наративну щільність і психологічну глибину тексту. Визначено роль графічної організації синтаксичних структур як засобу візуалізації ритму, пауз, логічних наголосів та психологічного стану ліричного героя. Підкреслено, що риторично навантажені конструкції, інверсійна побудова фраз, розірвані та парцельовані структури в поезії Каменюка не лише естетизують зміст, а й посилюють комунікативну напругу між ліричним "я" та умовним адресатом, формуючи глибоко особистісне, конфесійно забарвлене мовлення. Результати дослідження підтверджують доцільність і ефективність вивчення синтаксичних домінант як ключового чинника формування поетичного ідіостилю, що відображає духовно-ментальний простір автора, його світоглядну модель і особливий тип мовної

картини світу. Стаття репрезентує спробу системного лінгвостилістичного підходу до вивчення синтаксичної організації авторської поетичної мови та окреслює перспективу подальших міжрівневих і порівняльних студій у межах індивідуально-авторської стилістики.

Ключові слова: поетичний ідіостиль, синтаксичні домінанти, інверсія, еліпсис, риторичне питання, парцеляція, Михайло Каменюк.

Інформація про автора: Похилюк Олена Миколаївна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української філології; Комунальний заклад вищої освіти "Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж".

Електронна адреса: olhovaolena@ukr.net

Olena M. Pokhylyuk

ORCID ID: 0000-0003-2786-4055

Web of Science Researcher ID: NKP-8253-2025

SYNTACTIC DOMINANTS IN THE POETIC IDIOSTYLE OF MYKHAILO KAMENYUK

Abstract. *This article explores the syntactic architecture of the poetic idiosyle of Mykhailo Kamenyuk through the lens of dominant syntactic patterns that characterize his lyrical discourse. Rather than treating syntax as a purely structural layer, the research repositions it as a dynamic stylistic and expressive resource central to constructing poetic meaning. The study identifies and categorizes recurring syntactic formations – such as ellipsis, inversion, rhetorical interrogation, fragmentation, and syntactic parallelism – as integral mechanisms by which the poet shapes the rhythm, imagery, and philosophical depth of his verse.*

Drawing upon Kamenyuk's 2020 poetry collection "...and the stone is ancient Latin, and the forest – Slavic script...", the article reveals how syntactic dominants perform beyond their grammatical functions, serving as semiotic vectors that articulate existential reflection, emotional density, and spiritual contemplation. These syntactic strategies, while linguistically rooted, function as compositional devices that support thematic cohesion and lyrical intensity.

The analysis uncovers the poet's deliberate deviation from conventional syntactic templates in favor of expressive discontinuities, creating fragmented yet symbolically charged utterances. Inversions disrupt expected word orders to produce semantic reorientation and emphasis, while ellipses introduce ambiguity and introspective depth. Rhetorical questions, frequently used without anticipation of an answer, emerge as dialogic tools that establish a confessional tone and meditative atmosphere. Meanwhile, graphic and prosodic segmentation of syntactic units reflects a poetics of pause and pacing, whereby the visual arrangement of lines mirrors emotional cadence and internal conflict.

Moreover, the article emphasizes the synergy between syntactic construction and poetic scenography: the alignment of phrase-level structures with visual layout intensifies the expressive modality of the poetic voice. This interplay positions syntax not only as a linguistic phenomenon but as an aesthetic framework that encodes the poet's worldview. Kamenyuk's idiosyle thus emerges as a synthesis of grammatical experimentation and metaphysical inquiry, where syntactic dominants anchor the lyrical subject's navigation through spiritual, ethical, and emotional landscapes.

The study contributes to broader idiosylistic scholarship by highlighting the value of syntactic analysis in poetic stylistics. It advocates for an integrated approach that considers syntax as a key site of authorial intention and poetic innovation. Future research may benefit from comparative perspectives involving other contemporary Ukrainian poets or cross-level stylistic correlations, particularly those linking syntax with phonetic or lexical features. Overall, the article affirms the significance of syntactic dominants in manifesting the linguistic uniqueness of Kamenyuk's poetic world.

Keywords: poetic idiosyle, syntactic dominants, inversion, ellipsis, rhetorical question, parcelling, Mykhailo Kamenyuk.

Information about the author: Pokhylyuk Olena Mykolayivna – PhD; Senior Lecturer at the Department of Ukrainian Philology; Communal Institution of Higher Education "Vinnytsia Humanitarian-Pedagogical College".

Email: olhovaolena@ukr.net

Постановка проблеми. У сучасному мовознавстві зростає науковий інтерес до вивчення ідіостилію як індивідуально-авторської вербальної моделі світу, репрезентованої в художньому тексті через різнорівневі мовні засоби. Одним із найменш досліджених аспектів ідіостилістики є синтаксичний рівень, зокрема синтаксичні домінанти, що виконують не лише структурну, а й семантико-стилістичну, емоційно-виразову й ідеологічну функції. У контексті поетичної творчості синтаксис набуває особливого художнього навантаження, стаючи засобом моделювання ритму, інтонації, внутрішньої драматургії тексту, що уможлиблює проникнення в глибинні смисли авторського світобачення.

Попри окремі спроби наукового осмислення ідіостилію українських поетів, поетична мовотворчість Михайла Каменюка, з її високою експресивністю, філософською напругою та лексико-синтаксичною винахідливістю, не була предметом системного аналізу саме з позицій синтаксичних домінант. Актуальність проблеми зумовлена потребою виявлення й опису типових синтаксичних конструкцій, які маркують ідіостиль митця та

становлять основу його поетичної інтонації, образності та філософської глибини.

Аналіз найновіших публікацій. Упродовж останніх десятиліть ідіостилістика утвердилася як перспективна галузь лінгвістичних студій, що перебуває на перетині мовознавства, літературознавства та поезики. Особливої уваги в цій площині набуває дослідження синтаксичних особливостей авторського стилю, що дозволяє виявити індивідуальні стилетвірні тенденції, ритмомелодику тексту, комунікативно-прагматичні інтенції митця.

Серед авторитетних науковців, які зробили вагомий внесок у розвиток теорії ідіостилу, варто відзначити Л. Ставицьку, яка ще в 1986 році окреслила двоєдиний підхід до аналізу мовної особистості: через опис стилетвірних констант і співвідношення авторського стилю з мовними нормами [11, с. 61–62]. Її ідеї залишаються актуальними в сучасному дослідницькому дискурсі. Цінними є також напрацювання С. Бирика, який диференціює системно-функційний та рівневий підходи до вивчення ідіостилу, акцентуючи на домінантності окремих мовних рівнів як маркерів авторського письма [1, с. 40].

У контексті розуміння домінанти як організаційного принципу художнього тексту особливу роль відіграє концепція А. Моклиці, який тлумачить мовну домінанту як ієрархічно найвищий стилістичний засіб у межах певного мовного рівня, що реалізується в структурі художнього тексту залежно від авторської інтенції [8, с. 56–73]. Ці теоретичні засади знаходять відображення в сучасних студіях з функціональної стилістики й текстіолінгвістики.

У фокусі синтаксичного аналізу художніх текстів перебувають праці Н. Гуйванюк, яка наголошує на визначальній ролі синтаксису в реалізації ідіостилу письменника [3, с. 517]. Ці дослідження доводять, що синтаксична організація є не лише формальним рівнем, а й виразним інструментом творення емоційно-образного ладу тексту.

У галузі новітніх лінгвостилістичних досліджень також посідають важливе місце праці Н. Клименко, яка вивчає ритміко-синтаксичну структуру поетичного тексту в її співвідношенні з інтенціями автора [6, с. 72], а також Т. Струганець, яка розглядає синтаксичні інверсії як засіб експресії в авторському мовленні

[12, с. 136]. Їхні напрацювання є методологічною базою для аналізу індивідуальних синтаксичних стратегій сучасних поетів.

Окрему увагу заслуговують студії І. Зайцевої, яка розглядає складнопідрядні структури в поезії як спосіб художнього моделювання внутрішнього світу ліричного суб'єкта [4, с. 89], та О. Романюк, яка аналізує парцеляцію як ідіостильову ознаку сучасної української поезії [9, с. 54].

Таким чином, на тлі загального піднесення інтересу до стилістики поетичного мовлення, аналіз синтаксичних домінант у поезії Михайла Каменюка, з її риторичною напругою, еліптичністю, фрагментарністю та інтонаційною експресією, відкриває нові перспективи у вивченні авторської манери письма та розширює уявлення про потенціал синтаксису в художній творчості.

Мета статті – комплексно проаналізувати синтаксичні домінанти в поетичному ідіостилі Михайла Каменюка, з'ясувати їхню функціонально-естетичну роль у формуванні індивідуального авторського стилю, окреслити типові синтаксичні структури, що виконують текстотвірну функцію та відображають філософсько-антропологічні орієнтири поетичного світобачення митця. У дослідженні особливу увагу зосереджено на таких синтаксичних явищах, як еліпсис, інверсія, парцеляція, риторичні питання, фрагментація, синтаксичний паралелізм, які, згідно з частотністю вживання та естетичною значущістю, виконують роль стилістичних маркерів ідіостилу. Матеріалом дослідження обрано поетичну збірку автора "...й камінь стара латинь, й лісів слов'янська в'язь..." (2020).

Виклад основного матеріалу дослідження. Поетичний ідіостиль як художньо-індивідуальна система мови митця є комплексним явищем, що виявляється на всіх мовних рівнях – від лексики до синтаксису. Синтаксичні домінанти – це структурно-семантичні особливості побудови речень, що регулярно функціонують у текстах конкретного автора й становлять важливу частину його стилістичної своєрідності. У сучасному українському мовознавстві синтаксичні домінанти трактуються так: "це виразні у мовному плані, провідні, часто вживані конструкції-маркери, що визначають синтаксичну своєрідність художнього тексту, є ідіостильовою ознакою мовотворчості, суголосні з творчою концепцією письменника, відображають

комунікативно-когнітивний і психоментальний простори його мовної особистості" [10, с. 432]. Вони є одним із важливих інтегральних чинників літературно-художнього твору, формуючи його естетичну цілісність та унікальність стильової організації. Саме на синтаксичному рівні, як зазначає Л. Токар, "найповніше виявляється емоційно-експресивна насаженість поетичного тексту" [13, с. 48]. Вивчення синтаксичних домінант дає змогу окреслити динаміку мислення автора, його образну систему та інтонаційно-мелодійне тло твору.

Поняття ідіостилу в сучасному мовознавстві тлумачиться як "сукупність мовних і стилістичних засобів, що використовуються митцем з певною частотністю та функціональною спрямованістю" [2, с. 19]. Синтаксис у цьому контексті виконує не лише функцію оформлення думки, а й є носієм індивідуальної авторської інтонації. За словами Н. Клименко, "структура речення в поетичному тексті відображає тип художнього мислення автора, його інтенцію до лаконічності або розгорнутості, схильність до ритмічного експерименту" [6, с. 72].

Серед актуальних методів аналізу синтаксичних домінант у поетичному дискурсі провідною є структурно-стилістична парадигма, яка передбачає опис повторюваних синтаксичних конструкцій, особливостей риторики, інверсій, парцеляції, еліпсів, анафори тощо. Наприклад, Т. Струганець наголошує: "систематичне використання інверсії в поетичному тексті свідчить про намагання автора змінити логічну структуру висловлювання заради емоційної виразності" [12, с. 136].

Синтаксис як структурна вісь поетичного мовлення дозволяє простежити ключові ознаки ідіостилу кожного автора. У випадку Михайла Каменюка особливості синтаксичної організації поетичного тексту виявляють його тяжіння до контрасту між лаконізмом і експресією, до фрагментації вислову й синтаксичної експериментальності. Поетичний ідіостиль автора формує складне художньо-смісловне поле, в якому синтаксис є не лише граматичною основою вислову, а й експресивним інструментом вираження філософсько-антропологічного світогляду. На основі аналізу текстів поетичної збірки "...й камінь стара латинь, й лісів слов'янська в'язь..." (2020) можна виокремити низку ключових синтаксичних домінант, які реалізуються в межах авторської манери письма.

Однією з найприкметніших рис синтаксичної організації віршів Каменюка є еліптичність – як спосіб передачі драматичної напруги, психологічного стану чи афективного жесту. У вірші *"...нема мені місця / у серці твоєму..."* (Каменюк, с. 100) простежуємо усічені синтаксичні конструкції з редукованими предикатами: *"нема"*, *"учора кохані ці очі"*, *"сьогодні – нітьма"* (Каменюк, с. 100). Тут предикати відсутні, а речення постає як імпліцитний заклик, підсилений темпорально-екзистенційним контекстом. Подібний синтаксичний лакунаризм спостерігаємо й у циклі *"Туга-2017"*: *"...циганське сонце / смутку повен двір..."* (Каменюк, с. 83) – де еліipsis дієслівної форми створює ефект *"загуслої"* лірики, натомість акцентуючи образно-почуттєву площину. Такий еліптичний монтаж сприяє внутрішній драматургії тексту, створює ефект паузи, недомовленості, що дозволяє читачеві співтворити значення. Аналіз мовного матеріалу вдало ілюструє наукові узагальнення про те, що застосування еліпсу як синтаксичної фігури забезпечує експресивність у сучасній українській мові, у художньому її тилі зокрема [7, с. 392].

Варто звернути увагу й на інверсійні конструкції, зокрема з порушенням прямого порядку слів у реченні. Наприклад, у поезії *"...стріляли в мене – / влучили в Христа"* (Каменюк, с. 6) інверсія зрушує семантичні акценти, поглиблюючи символічний пласт висловлювання. Така сама структура спостерігається у строфі: *"...лиш Богу дякую / та Матері своїй, / все інше – суєта..."* (Каменюк, с. 104), де через зміну порядку слів акцентуються на емотивно насичених поняттях.

Інверсія в Каменюковій поезиці не є випадковою – вона виконує як експресивну, так і композиційно-сміслову функцію: *"На дні душі / щось боліло / німе..."* (Каменюк, с. 97). Тут порушено типовий для української мови порядок *"боліло щось на дні душі"*, натомість передній план займає саме локативна обставина *"на дні душі"*, що візуалізує внутрішній простір страждання. Подібна інверсія не лише увиразнює емоційний центр тексту, а й трансформує звичне сприйняття синтаксичної структури в образно навантажену художню модель.

Звернімося ще до однієї ілюстрації: *"Уже не жаль / мені себе такого..."* (Каменюк, с. 58). Тут автор змінює звичну послідовність

на зворотню – починає з результату (*"не жаль"*), а далі виводить суб'єкта емоції, що створює ефект відстороненого, філософськи заглибленого висловлювання. Інверсія підсилює відчуття дистанції між ліричним *"я"* та минулим досвідом, що більше не травмує, а лише констатується.

Див. ще одну ілюстрацію: *"Не вірю я / у вічне прощення..."* (Каменюк, с. 123). Таке розташування слів, з дієсловом перед займенником, підкреслює інтонаційно-афективне заперечення, де *"не вірю"* є психологічним ядром, а *"я"* – вторинним. Каменюк, відмовляючись від нейтрального порядку, формує внутрішню драматургію вислову, в якій домінує емоційна дія, а не особа, що її виконує.

Аналогічний прийом спостерігаємо в поетичному фрагменті: *"Пече мені / оця зима гірка..."* (Каменюк, с. 90). Тут суб'єкт переживання – *"зима"* – не винесений на перше місце, а прихований у постпозиції, внаслідок чого читач спочатку сприймає дієслівну емоцію (*"пече"*), а лише потім її джерело. Така затримка семантичної розв'язки створює напругу, що типова для інтонаційної побудови поетичного мовлення Каменюка.

Інверсії в поезії Каменюка часто поєднані з парцеляцією або фрагментацією, що посилює ефект експресивної деформації синтаксису. Наприклад: *"І мовчать. / І берези, і трави. / І діти..."* (Каменюк, с. 45). Граматично перед нами прості конструкції, але через інверсійне та парцельоване розташування елементів у них виникає атмосфера застиглого часу, розмиті межі між суб'єктами й дією. Автор навмисне деструктурує логічний ланцюг, що надає тексту символічної глибини.

Таким чином, інверсія в поетичному ідіостилі Михайла Каменюка функціонує як стилістична домінанта, що дозволяє змістити акценти, посилити експресію, передати приховані смислові шари та сформувати ритмомелодику висловлювання. Вона стає інструментом поетичного конструювання сенсу, де порушення звичних мовних очікувань веде до поглиблення художньої образності й афективної сили тексту.

Нерідко Каменюк уживає питальні речення риторичного характеру, які не вимагають відповіді, а натомість актуалізують філософсько-рефлексивний вимір тексту: *"...скажіть: а що таке*

насправді – *grіx*?... " (Каменюк, с. 81), "...тож звідки біль цей? звідки? в чому річ? " (Каменюк, с. 78). Такі форми творять ілюзію діалогу з читачем або Богом, вони – частина конфесійного, екзистенційного дискурсу, характерного для автора. Низка текстів побудована за моделлю риторичного питання, що виконує роль афективного імпульсу: "...скажіть: а що таке / насправді – *grіx*?..." (Каменюк, с. 82). Така структура спрямовує думку читача у сферу філософських рефлексій, втягуючи його в інтимну ліричну розмову. Риторичні питання в Каменюка не очікують відповіді – вони самі є формою художнього мислення.

Подібне риторичне навантаження мають й інші синтаксичні конструкції, що розгортаються у вигляді запитів до самого себе, до долі чи до умовного адресата. Так, риторичність запитання "*І де ж мені стати, / щоб бути собою?*" (Каменюк, с. 84) виявляється не лише у відсутності адресата, а й у характері роздуму, спрямованого на осмислення втрати внутрішньої цілісності. Граматично це складнопідрядне речення з підрядним мети, однак стилістично воно виконує функцію загостреного особистісного пошуку, і є ключем до розуміння екзистенційного мотиву непевності, дезорієнтації, прагнення самоідентифікації, наскрізного для лірики Каменюка.

Інший приклад знаходимо у вірші на с. 132: Конструкція з часткою "невже" у фрагменті "*Невже не воскресне хоч слово?*" (Каменюк, с. 81) підкреслює риторичний характер запитання й слугує засобом психологічного впливу. Автор не очікує відповіді – він апелює до пам'яті, до слова як духовної категорії, здатної оживляти знищене, воскресати у свідомості. Це питання набуває символічного звучання, розширюючи текст до рівня метафізичного узагальнення.

Фрагмент "*Як відрізнити любов від жалю? / Чи мають вони ту ж кров?*" (Каменюк, с. 148) постає як подвійне риторичне запитання, що виводить читача на рівень морально-психологічної дилеми. У цьому випадку питання моделює складність внутрішнього стану ліричного суб'єкта, його спробу розмежувати почуття, які у звичному мовному вжитку часто сплутані або змішані. Синтаксично ці речення прості, але в їхньому смисловому наповненні виявляється глибока концептуальна опозиція – любов і жаль, які автор ставить у зіставлення, позначене кровною метафорою.

Окремої уваги заслуговують повторювані риторичні питання, як-от: *"Де ж ти був, / коли все руйнувалось? / Де ж ти був?"* (Каменюк, с. 112). Повтор надає питанню інтонаційної напруги, створює емоційний резонанс, виводячи особисте переживання у сферу звинувачення або болісного спогаду. У цьому прикладі питання виконує функцію докору – до конкретного "ти", до суспільства, до себе – відкриваючи глибину внутрішньої травми.

Таким чином, риторичні питання в поезії Михайла Каменюка функціонують як самодостатні синтаксичні домінанти, що втілюють діалогічну природу його ліричного мовлення. Вони надають текстам психологічної напруги, емоційної відкритості, іноді навіть конфесійної сповіді, і слугують вербальним інструментом формування духовної рефлексії, етичного осмислення буття, що є однією з провідних рис ідіостилю поета.

Ще однією рисою синтаксичного письма Каменюка є графічна й синтаксична фрагментація, що реалізується через розщеплення речення на окремі рядки: *"...як льодовик, / сповзає цвинтар / на село..."* (Каменюк, с. 6).

Знаковою в поезії автора є фрагментація синтаксичних одиниць, яка виявляється в розщепленні фраз на окремі віршові рядки, іноді аж до рівня слова чи морфеми. Це зокрема видно в поезії *"Відстань витягнутої руки"*, де весь фрагмент структурується довкола розсипаних синтаксичних груп: *"...на відстані витягнутої руки, / на кінцях пальців, / на кінчиках нігтів..."* (Каменюк, с. 154) – ця поступова градація оформлюється графічно як динамічна метафора відчуження.

Наприклад, у строфі з поезії *"Портрет а la Модільяні"*: *"пані / в дов- / го- / му / ве- / чір- / ньо- / му / плат- / ті..."* (Каменюк, с. 165) структура речення розривається між рядками, утворюючи вертикальну паузу, що синтаксично моделює погляд – уповільнений і аналітичний. Ця інверсійна графіка поглиблює інтонаційність тексту і формує поетичну сценографію.

Структурна розірваність у віршах М. Каменюка є частиною візуально-поетичної стратегії, в межах якої значущим стає не лише зміст, а й розташування тексту на сторінці. Це наближає його до поезики верлібру, у межах якого порушується звичне поняття віршової строфи та речення. На думку Ю. Зоріної,

парцельовані й сегментовані речення – "це найефективніші стилістичні прийоми, які наповнюють висловлювання експресією, емоційною вагою, роблять його близьким до розмовної мови, увиразнюють думку, створюють своєрідний малюнок вірша" [5, с. 37]

Надзвичайно важливим чинником формування ідіостилю автора є метафоричні синтаксичні побудови з включенням непередбачуваних порівнянь, зокрема в складнопідрядних реченнях, що імітують роздум або внутрішній монолог: *"...неможливість, / щоби ти / не був би співавтором / власної смерті"* (Каменюк, с. 133). Тут бачимо втілення екзистенційного пафосу, синтаксично втіленого через ускладнення конструкцій і варіативність повтору.

Інтерес викликає також вживання синтаксичних паралелізмів як домінанти композиційної побудови. Це часто повторювані однотипні конструкції: *"...я вірю в еволюцію: / зі смутком / дивлюсь на людину..."* (Каменюк, с. 126), *"...я прожив тиждень / і все літав, літав..."* (Каменюк, с. 146). Вони не тільки забезпечують ритмічність тексту, але й створюють ефект нав'язливої думки, повтору як форми молитви або нав'язливої свідомості.

У вірші "3 alter ego в різні літаки" повторювана конструкція *"в різних..."*, *"на різні..."* створює ефект дзеркальності, водночас слугуючи внутрішньою ритмізацією й філософською рефлексією щодо особистісної розщепленості: *"...беремо квитки / на різні поїзди, / котрі мають / один і той самий пункт призначення..."* (Каменюк, с. 141).

Характерна для Каменюка й ситуативна експліцитність – уведення обставин або часових маркерів на початку фрази задля створення гла: *"...на вершині Парнасу, / як і на вершині відчаю..."*, *"...тільки нещодавно, / через багато років..."* (Каменюк, с. 132). Такі конструкції впорядковують складний часопростір ліричного тексту.

Також важливою є гнучкість меж речення, коли синтаксична одиниця наче розмивається в образному полі. У вірші "Проекція" читаємо: *"літак наче / забиває дошками сонце"* (Каменюк, с. 150) – тут поєднання синтаксичної простоти з гіперболізованою метафорою утворює новий поетичний реєстр.

Синтаксис Каменюка через гнучкість меж речення експлуатує контраст між умовною фразою та її поетичною реалізацією, що

можна простежити в поезії "Колиска": *"гойдаючи / колиску, повну снігу..."* (Каменюк, с. 139) – здавалося б, звичайна конструкція, але наповнена тропною інверсією та образною багатозначністю.

Висновки дослідження й перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, синтаксичні домінанти поетичного ідіостилу Михайла Каменюка визначаються низкою закономірностей: тяжінням до еліпсису, інверсій, паралелізмів, риторичних питань, фрагментації, що моделюють особливу поетичну мову. Ці синтаксичні явища функціонують не лише як граматичні конструкції, а як повноцінні художньо-виражальні засоби, які конденсують емоційну напругу, увиразнюють авторські інтенції й формують філософсько-екзистенційну перспективу ліричного висловлювання.

Встановлено, що домінантні синтаксичні структури поета мають чітку риторико-естетичну спрямованість: вони слугують маркерами внутрішньої драматургії тексту, інструментами оформлення ліричного монологу, засобами синтаксичної сценографії. Каменюк надає особливої ролі графічному розміщенню синтаксичних одиниць, часто апелюючи до візуальної поетики верлібру, що дозволяє йому руйнувати традиційні синтаксичні межі на користь експресивної свободи вислову.

Дослідження підтверджує, що синтаксичні домінанти в поетичній мові письменника не є випадковими чи другорядними – вони становлять органічну складову його ідіостилу, виявляючи глибинну взаємодію між змістом, формою та інтонацією. Саме завдяки синтаксичній індивідуалізації поет досягає ефекту особистісного мовлення, що сприймається читачем як автентичне, живе й емоційно достовірне.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є міжрівневий аналіз поетичної мови Михайла Каменюка з урахуванням взаємодії синтаксичних домінант із лексичними, фразеологічними та фонетичними особливостями. Доцільним видається також порівняльне дослідження синтаксичних стратегій Каменюка з іншими представниками сучасної української поезії для виокремлення типологічних і унікальних рис його стилю. Не менш важливим є поглиблений аналіз інтонаційної організації тексту, що виводить на розуміння авторської ритмомелодики як синтезу синтаксису, графіки та поетичної семантики.

Отже, системне вивчення синтаксичних домінант дозволяє не лише структурувати мовну тканину художнього тексту, а й досягнути унікальну поетичну картину світу, закодовану в мовних формах авторського мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бибик С. Д. Теоретичні засади дослідження ідіостилу українських письменників: [монографія]. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2010. 204 с.
2. Богдан Т. Ідіостиль як проблема лінгвостилістики. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2011. Вип. 100. С. 17–21.
3. Гуйванюк Н.В. Парадигма сучасної синтаксичної науки : монографія. Чернівці : Рута, 2009. 720 с.
4. Зайцева І. О. Стилiстичні особливості підрядності в українському поетичному тексті. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Лінгвістика*. 2010. Вип. 16. С. 86–90.
5. Зоріна Ю.В. В. Стус: синтаксичні інновації в поетичному мовленні. *Записки з українського мовознавства*. 2019. Т. 2. № 26. С. 36–45. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2019.26.181451>.
6. Клименко Н. Функціональна природа ритміко-синтаксичної організації поетичного тексту. *Мовознавство*. 2014. № 2. С. 70–75.
7. Корольова В. В., Шевченко Т. В. Експресивний потенціал синтаксичних конструкцій в українському художньому дискурсі. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Collective monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. С. 381–434.
8. Моклиця А. Мовна домінанта художнього стилю : монографія. Львів : Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка, 2006. 276 с.
9. Романюк О. Елементи парцеляції у поетичному мовленні: функціональний аспект. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Серія: Філологія. 2016. № 75. С. 54–57.
10. Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
11. Ставицька Л.С. Художній ідіостиль як об'єкт лінгвостилістики. Стилєві домінанти мовно-естетичної картини світу. Київ : Наукова думка, 1986. С. 59–64.
12. Струганець Т. Я. Синтаксичні інверсії в структурі поетичного тексту. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2008. Вип. 15. С. 135–139.
13. Токар Л. Поетичний синтаксис: лінгвостилістичні особливості. *Українська мова*. 2015. № 2. С. 45–52.

ДЖЕРЕЛА

Каменюк М.Ф. ...й камінь стара латинь, й лісів слов'янська в'язь... : поезія. Вінниця : ПРАТ "Вінницька обласна друкарня", 2020. 200 с.

REFERENCES

1. Bybyk, S.D. (2010). Theoretical foundations of studying Ukrainian writers' idiostyle [Teoretychni zasady doslidzhennia idiostyliu ukrainskykh pysmennykiv]. Kharkiv: Kharkivske istoryko-filolohichne tovarystvo [in Ukrainian].
2. Bohdan, T. (2011). *Idiostyle as a problem of linguistic stylistics* [Idiostyl yak problema linhvostylistyky]. *Naukovi zapysky. Seria: Filolohichni nauky*, 100, 17–21 [in Ukrainian].
3. Huivaniuk, N. V. (2009). The paradigm of modern syntactic science Paradyhma suchasnoi syntaksyschnoi nauky]. Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian].
4. Zaitseva, I. O. (2010). *Stylistic features of subordination in Ukrainian poetic text* [Stylistychni osoblyvosti pidriadnosti v ukrainskomu poetychnomu teksti]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seria: Linhvistyka*, 16, 86–90 [in Ukrainian].
5. Zorina, Yu. V. (2019). *V. Stus: Syntactic innovations in poetic speech* [V. Stus: syntaksyschni innovatsii v poetychnomu movlenni]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva*, 2(26), 36–45. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2019.26.181451> [in Ukrainian].
6. Klymenko, N. (2014). *The functional nature of rhythmic-syntactic organization of poetic text* [Funktsionalna pryroda rytmiko-syntaksyschnoi orhanizatsii poetychnoho tekstu]. *Movoznavstvo*, 2, 70–75 [in Ukrainian].
7. Korolova, V.V., & Shevchenko, T.V. (2021). *Expressive potential of syntactic constructions in Ukrainian literary discourse* [Ekspresyivnyi potentsial syntaksyschnykh konstrukttsii v ukrainskomu khudozhnomu dyskursi]. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries* (pp. 381–434). Riga: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-196-1-37> [in Ukrainian].
8. Moklytsia, A. (2006). *The language dominant of artistic style* [Movna dominanta khudozhnogo stylu]. Lviv: Lvivskyi natsionalnyi universytet im. Ivana Franka [in Ukrainian].
9. Romaniuk, O. (2016). *Elements of parcelling in poetic speech: A functional aspect* [Elementy partseliatsii u poetychnomu movlenni: funktsionalnyi aspekt]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Seria: Filolohiia*, 75, 54–57 [in Ukrainian].
10. Kulybabska, O.V. (Ed.). (2019). *Syntax of the Ukrainian language: At the crossroads of tradition and innovation. To N.V. Huivaniuk* [Syntaksys ukrainskoi movy: na peretyni tradytzii ta innovatsii. Nini Vasylyvni Huivaniuk: kolektyvna monohrafiia]. Chernivtsi: Chernivetskyi natsionalnyi universytet [in Ukrainian].
11. Stavyska, L. S. (1986). *Literary idiostyle as an object of linguistic stylistics* [Khudozhnii idiostyl yak obiekt linhvostylistyky]. *Stylovi dominanty movno-estetychnoi kartyny svitu*. Kyiv: Naukova dumka, 59–64 [in Ukrainian].
12. Struhanets, T. Ya. (2008). *Syntaksyschni inversii v strukturi poetychnoho tekstu* [Syntactic inversions in the structure of poetic text]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Filolohiia*, 15, 135–139. [in Ukrainian].
13. Tokar, L. (2015). *Poetic syntax: Linguostylistic features* [Poetychnyi syntaksys: linhvostylistychni osoblyvosti]. *Ukrainska mova*, 2, 45–52. [in Ukrainian].

SOURCES

Kameniuk, M. F. (2020). *...and the stone is old Latin, and the forests' Slavic script... : Poetry* [...і kamen' stara latyn', i lisiv slovianska viaz'... : Poeziia]. Vinnytsia : PRAT "Vinnytska oblasna drukarnia". 200 s. [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції – 22.06.2025

Дата затвердження редакцією – 14.07.2025

Ця публікація ліцензована на умовах Creative Commons Attribution 4.0 International License.